

Karta praw i obowiązków uczestnika badania klinicznego

Jakie są prawa uczestnika badania klinicznego?

- Udział w badaniu klinicznym jest **dobrowolny**.
- Decyzja o uczestnictwie w badaniu klinicznym musi być podjęta **świadomie**.
- Pacjentowi przysługuje prawo do wystarczającej ilości czasu, aby dokładnie zapoznać się z treścią pisemnej informacji o badaniu oraz **formularza świadomej zgody**¹.
- Pacjent ma prawo do otrzymania kopii pisemnej informacji o badaniu oraz podpisanego przez siebie i lekarza dokumentu świadomej zgody na udział w badaniu.
- Pacjent ma prawo **odmówić** udziału w badaniu klinicznym. Taka decyzja nie wiąże się z ponoszeniem konsekwencji, ani utratą przysługujących praw do leczenia.
- Pacjent ma prawo w każdej chwili i bez podania przyczyny **wycofać** świadomą zgodę i przerwać swój udział w badaniu.
- Pacjent ma prawo do kontaktu z głównym badaczem, zadawania pytań i uzyskania na nie odpowiedzi oraz zgłaszania wszelkich zauważalnych zmian samopoczucia.
- Na każdym etapie badania klinicznego pacjent ma prawo do uzyskania informacji o stanie swojego zdrowia, a także do wglądu w dokumentację.
- Pacjent ma prawo otrzymywać informacje o wszelkich nowych danych, które mogą mieć wpływ na decyzję odnośnie do dalszego uczestnictwa w badaniu klinicznym.
- Pacjent ma prawo do ochrony swoich danych osobowych.

”

Badanie kliniczne przeprowadza się, uwzględniając, że prawa, bezpieczeństwo, zdrowie i dobro uczestników badania klinicznego są nadrzędne w stosunku do interesu nauki oraz społeczeństwa.

¹ **Formularz świadomej zgody** to dokument, na którym uczestnik składa swój podpis, jeżeli decyduje się wziąć udział w badaniu klinicznym. Wyrażenie świadomej zgody pacjenta na badanie jest koniecznym warunkiem poddania uczestnika badania jakiegokolwiek procedurze badania klinicznego.

Karta praw i obowiązków uczestnika badania klinicznego

Ubezpieczenie oraz koszty

W związku z uczestnictwem w badaniu klinicznym, pacjent ma prawo do:

- o dochodzenia **odszkodowania**, jeżeli doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w związku ze stosowaniem produktu badanego lub procedurą medyczną wymaganą przez protokół badania;
- o uzyskania **zwrotu** poniesionych kosztów (np. kosztów dojazdu lub innych udokumentowanych).

Koszty badanego produktu, opieki lekarskiej związanej z badaniem (objęte protokołem badania), badań specjalistycznych wykonywanych w celu zakwalifikowania uczestnika do badania oraz leczenia określonych działań niepożądanych pokrywa **sponsor**².

Czym jest Fundusz Kompensacyjny Badań Klinicznych?

Fundusz Kompensacyjny zapewnia wsparcie finansowe dla uczestnika badania klinicznego, który w wyniku udziału w badaniu doznał szkody. Wnioski o przyznanie świadczenia składa się Rzecznikowi Praw Pacjenta i są one uznawane z tytułu szkód doznanych w wyniku uczestnictwa w badaniach klinicznych, które rozpoczęły się po 14 kwietnia 2023 roku.

Chcesz wiedzieć więcej o Funduszu Kompensacyjnym Badań Klinicznych?

Szczegółowe informacje znajdują się na [stronie Rzecznika Praw Pacjenta](#).

² **Sponsor** to osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, odpowiedzialna za podjęcie, prowadzenie i finansowanie badania klinicznego,

Karta praw i obowiązków uczestnika badania klinicznego

Jakie są obowiązki uczestnika badania klinicznego?

- Dokładne zapoznanie się z **formularzem świadomej zgody** oraz informacjami dla uczestnika badania klinicznego.
- Przestrzeganie **zaleceń** badacza oraz **harmonogramu** wizyt opisanych w informacji o badaniu. W przypadku planowania zmiany bądź odwołania terminu zaplanowanej wizyty pacjent powinien o tym fakcie poinformować **badacza** lub ośrodek z wyprzedzeniem (o ile jest to możliwe).
- Zgoda na udostępnienie **dokumentacji medycznej** zespołowi badawczemu, przedstawicielom sponsora, inspektorom/audytorom oraz wyników badań zebranych w trakcie trwania badania.
- Przyjmowanie produktu badanego **zgodnie z zaleceniami** głównego badacza oraz nie przekazywanie go innym osobom.
- O ile jest to wymagane, dostarczanie **pustych opakowań** po produkcie badanym oraz pozostały nieużyty produkt badany na każdą kolejną wizytę (nie dotyczy, jeżeli produkt badany jest podawany w ośrodku). Pacjent na prośbę ośrodka powinien uzupełniać dzienniczek przyjęcia produktu badanego w trakcie swojego udziału w badaniu.

Czy wiesz, że...

Każdy uczestnik biorący udział w badaniu klinicznym, w momencie podpisania świadomej zgody zobowiązuje się do przestrzegania zasad wynikających z udziału.

Obowiązkiem uczestnika badania klinicznego jest poinformowanie badacza o:

- obecnym stanie zdrowia;
- działaniach niepożądanych (o wszelkich zmianach w zdrowiu i samopoczuciu);
- interwencji medycznej (np. pobyt w szpitalu lub wizyta u innego lekarza);
- nowo przyjmowanych lekach (np. przepisanych przez lekarza POZ lub specjalistę) oraz suplementach.

Pacjent powinien poinformować lekarza bezpośrednio udzielającego świadczeń zdrowotnych nie będącego członkiem zespołu badawczego o udziale w badaniu.

Pacjent nie powinien uczestniczyć równocześnie w więcej niż jednym badaniu klinicznym.

Karta praw i obowiązków uczestnika badania klinicznego

Standardy etyczne dotyczące prowadzenia badań klinicznych

Dla ochrony praw i bezpieczeństwa uczestników badań klinicznych oraz w celu zapewnienia rzetelności uzyskiwanych danych mają zastosowanie krajowe i międzynarodowe regulacje prawne oraz zasady Dobrej Praktyki Klinicznej, stanowiące uniwersalny standard realizacji badań klinicznych.

- **Kodeks Norymberski** (1947 r.) zawiera 10 podstawowych zasad etycznych prowadzenia badań klinicznych, stanowi między innymi o tym, że koniecznym warunkiem przed rozpoczęciem badania klinicznego jest wyrażenie świadomej zgody na udział.
- **Deklaracja Helsińska** (1964 r.) Światowego Stowarzyszenia Lekarzy jest uznawana za podstawowy dokument nakazujący przestrzeganie określonych standardów postępowania w odniesieniu do prowadzenia badań naukowych z udziałem ludzi.
- **Raport Belmontski** (1979 r.) opracowany przez Narodową Komisję Ochrony Osób Uczestniczących w Badaniach Biomedycznych i Behawioralnych jest powszechnie uznawany za kluczowy dokument określający zasady realizacji badań naukowych z udziałem ludzi.
- **Zasady Dobrej Praktyki Klinicznej** (ang. Good Clinical Practice) to międzynarodowy dokument, określający zasady projektowania, prowadzenia, dokumentowania oraz prezentowania wyników badań klinicznych produktów leczniczych. Dokument został opracowany przez Międzynarodową Konferencję Harmonizacji Dobrej Praktyki Klinicznej (ICH GCP).

Zasady Dobrej Praktyki Klinicznej stanowią fundament polskich regulacji prawnych dotyczących badań klinicznych:

- **Ustawa z dnia 9 marca 2023 roku o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi**, która określa m.in. zasady i tryb prowadzenia oceny etycznej badania klinicznego produktu leczniczego.
- **Ustawa z dnia 7 kwietnia 2022 roku o wyrobach medycznych**, która określa m. in. zasady i tryb prowadzenia badania klinicznego wyrobu medycznego.
- **Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty z dnia 5 grudnia 1996 roku**, która określa zasady i warunki wykonywanych zawodów, w tym wyłączość do prowadzenia badań klinicznych w roli badacza.
- **Ustawa Prawo farmaceutyczne z dnia 6 września 2001 roku**, która określa m. in. zasady i tryb dopuszczenia do obrotu produktów leczniczych (Rozdział 2).

Pacjent w badaniach klinicznych

Chcesz wiedzieć więcej?

Odwiedź nasz serwis:

pacjentwbadaniach.abm.gov.pl

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH